

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

Telegrafulu este de două ori pre septemana: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Sibiul la expeditorul foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate către expeditorul. Pretul pnenumeratiunei pentru Sibiul este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 59 ANUL XXI.

Sibiul, in 22 Iuliu (3 Augustu) 1873.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și tieri streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a două ora cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

† Escelenti'a Sea Archiepiscopulu și Metropolitulu Andreiu Baronu de Siagun'a.

(Urmare.)

In anul 1870 tienu prea sânti'a sea alu doilea congressu nationalu biser. și totu odata celo dintâiu in restaurat'a noastră metropolia, pre bas'a statutului organicu. Cu dorere trebuie se observâmu, ca la acestu congressu intrevenira unele impregiurări, cari machnira și mai multu anim'a betranului metropolitu inca mai nainte ranita.

In urmatoriulu anu 1871, mai la inceputu, prea de tempuriu imbetranitulu și inabitulu nostru metropolitu, obositu de lupte grele fû lovit intâiasidata de bôla cea grea, care mai pre urma totu i scortâ firulu vietiei. De aci inainte numai avu dile senine.

Dara si asiâ bolnavitiosu și neputinciosu cum erâ trupescu, căci spiritulucelu mare nu-lu parasi pâna la môrte, — la provocarea comitetului nationalu din Sibiul, totusi se mai puse odata in fruntea afaceriloru nationali, in calitate de presiedinte alu comitetului nationalu vechiu, dorindu din anima descurcarea și inaintarea causei noastre nationali. Durere! și acum fără de efect. Cine a fostu caus'a ce impedeacă și de asta-data nesuintiele lui cele sincere, se scie dejă, și se va scie inca și mai bine din hartiele oficiose respective, cari se voru publică la tempulu seu.

In urm'a ivirei bôlei, celei grele, presimtindu-si sfersitulu ce se apropiâ cu pasi rapedi, pasulu celu dintâiu i fu a-si face testamentulu, pre carele cu ce-va mai inainte la congressulu premersu lu nimicise — și a-si inventă tóta averea miscatôria și nemiscatôria, asiediendu amendône actele acestea, adeca testamentulu și inventariulu spre pastrare la Consistoriulu archidiececanu.

Astfelu cuprinsu de bôla, cându mai usioru, cându ierasi mai greu, intre sperantia și ingrigire, o duse reposatulu pâna in tómn'a anului trecut, cându coplesindu-lu din nou reulu, mai pre urma lu aruncă la patu, de unde nici nu se mai sculă, dându-si sufletulu celu nobilu in mânilu creatoriului in 16 Iuniu a. c., in alu 65-lea anu alu vietiei și alu 27-lea alu archipastoriei sele celei sbuciumate, pline de fapte stralucite și de gloria. Presenti'a si-o pastră densulu pâna la cea mai din urma resuflare, luptandu-se in resignatiune admirabila cu môrtea. Cuvintele lui cele din urma fura: „Cu mine e gat'a, Nicolae! Ce va vrea Dumnezeu, tôte suntu in ordine. Fi-ti pe pace, aveti-ve bine, nu ve sfadili.” Cuvinte adeverate parintesci!

Astfelu se stinse neuitatulu nostru archieru carele încatu pentru vers'a sea aru fi mai potutu trai inca diece dône-dieci de ani.

Bôla lui a fostu bôla de apa provenita, cum sponu medici, din defectu organicu la inima (Hypertrophia et dilatatio cordis). Dara bôla lui cea originala din care se nascu și cea trupesca amintita, a fostu, cum dau cu socotel'a cei ce-lu cunoscura si-i cunoscura impregiurările mai de aprôpe, ba precum se enuncia chiaru și d. medicu și consiliariu reg. Dr. Pomutiu, carele inca 'lu visită, — bôla psichica: superarea, machnirea. Putieni ômeni voru fi, cari prin meritele lor și prin facerile lor de bine sa-si fi castigatu atâtî inimici, atâtî neplaceri și scârbe in deosebite directioni, și inca dela acei'a, căror'a le facu mai multu bine, — că reposatulu. Mai pre urma se desgustase de tôte. Elu nu mai primiă pre nimeni la sine. —

Dara pre lănga faptele cele maretie insirate mai susu, mai severi presânti'a sea par. Metropolitulu Andreiu inca o multime altele, nu mai potien stralucite că acele pre terenulu bisericescu, scol. nationalu și socialu. Indata la inceputulu an. 1850,

incetându turburările, și cunoscendu necessitatea și puterea pressei, infintia tipografi'a archidiececana, cu propriile spese și pre lănga mari greutăți și pedeci purtându chiaru și procesu cu mai marii tempului. Scopulu tipografiei archid. e cum veduramu in testamentulu reposatului publicatu in nr. precedentu, celu mai salutaru: inlesnirea tiparirii cărtilor și a autoriloru români ortodocsi, precum și ajutorirea veduvelor preotese. Averea de astadi a acestei tipografii suie la dieci de mii, care pre lănga o administratiune totu asiâ de buna, cum fû a reposatului, va puté cu tempulu cresce la sume considerabili. Dara tipografi'a acést'a pre lănga fondulu amintitu și pre lănga folosulu celu mare alu cărtilor tiparite in trens'a mai are inca și acelu bine neprefiuitu, ca ea in vieti'a sea de 23 de ani, dete contingentulu celu mai mare pentru industri'a nationala. Unu numeru insemnatu de sodali români esiti din tipografi'a noastră archidiececana, sburara, pre la tôte tipografiile din Transilvani'a, Romani'a, ba și la Pest'a, Vien'a și Parisu inca ajunsera unii dintre acei'a. Nu multu dupa aceea, in an. 1852, infintia elu și diariulu nostru „Telegrafulu Român”, carele astadi se afla in alu 21-lea anu alu vietiei sele.

Presânti'a sea infintia mai incolo institutulu archidiececanu teologicu de 3 ani, și celu pedagogicu de 2 ani, prevediendu-lu cu profesorii recrutati cualificati pre la universitățile din afara; esoperă infintiarea a dône gimnasii române ortodocse, unulu completu superioru in Brasiovu, și altulu inferioru in Bradu, precum și a mai multor scôle capitale, și la 600 scôle elementari, in intrég'a archidiececa.

Compuse insusi o multime de cărți bisericesci, dogmatice, canonice, istorice și scolari, intre cari cele mai renumite suntu: istori'a bisericesca, dreptulu canonicu, enchiridionulu seu prescurtarea pidalionului, pastoral'a, antorismosulu etc. inavutindu astfelu in modu considerabilu literatur'a bisericesca, și familiarisându totu-odata pre români cu literatur'a bisericesca și in specie cu canônele, despre care pâna la densulu mai nimenea nu scia nimicu. Tôte cărtilu bisericele noastre rituali de totu voluminose, percurse și indreptate de elu insusi, o labóre din cele mai ostentiose acést'a, le retipari in tipografi'a sea, incependu dela biblia, mineie etc. și pâna la octoichulu celu micu, inzestrându bisericele române din monarchia, Romani'a și Turci'a cu ele. Elu ajută cu sume mari institutelu noastre de invetiamentu, intre cari cu deosebire gimnasielu din Brasiovu, unde pre lănga alte 2—3000 fl. in bani cumperă și o casa pentru locuinti'a directorului, și celu din Bradu cu 2000 fl., apoi mai multe scôle capitale precum pre cea din Salisco și Fagarasiu etc., și biserici precum pre cea din Gusteritia lănga Sibiul, ce tocm'a acum se zidesce cu 3000 fl. pre cea din Laculu-Negru (Fekete-Tó) in Ungari'a cu unu orologiu de turnu in pretiu de 600 fl. pre cea din Orade'a-mare cu unu baldachinu de mare pretiu s. a. s. a. apoi elu mai impartî multime de stipendie tineriloru nostri de pre la deosebitele institute și facultăti. Erâ unu tempu, cându in Ardêlu nu se scia de alte stipendii decâtu numai de ale Metropolitului Siagun'a, ba, cându densulu nu mai poté ajută, se indreptă insusi pre la altii pentru ajutorirea cotărui și cutărui studentu român lipsitu d. e. la Sin'a mai nainte, Hagi Const. Popu, la comun'a noastră bisericesca din Vien'a etc. Elu introduse celu dintâiu intre români, ba și intre streinii din patria, conferintiele invetiatoresci, și totu elu fu celu dintâiu, carele se luptă și aduse la valôre caracterulu confesiunulu alu scôloru noastre, pre cându alti barbati nationali 'lu tieneau de reu, și i faceau opusetiune, recunoscendu astadi cu totii bunetatea acestui principiu salutaru.

Presânti'a sea mai departe infintia unu numeru

fôrte frumosu de fundatiuni și fonduri spre deosebite scopuri, parte din averea propria, parte prin colecte la care inse densulu inca participă cu sumele cele mai mari. De aici se tiene fundatiunea Franciscu-Iosefiana pentru studentii seraci, și cea pantasiana intru amintirea repausatului seu protosincelu Dr. Gregoriu Pantasi; apoi fondurile următoare: alu archiepiscopiei, alu seminarului, alu bisericele catedrale, alu preotimei archid., alu bisericiloru serace, alu scôloru serace, alu invetiatoriloru seraci, alu personalului bisericele catedrali, alu personalului cancelariei archid., alu sinodului archid. și altele mai merunte, cari tôte la inceputu și dupa aceea tempu indelungatu se administrara printrensulu, iera astadi se afla in administratiunea Consistoriului archid. și respective a celui episcopescu, și crescea binisioru.

Presânti'a sea castigă archiepiscopiei respective archidiececei, ierasi parte din averea propria, parte prin colecte in modulu indicatu, precum și din fondurile acurate prin trensulu, 10 case dintre cari resiedinti'a cea noua archiepiscopesca cu unu fundus instructus, că care nu se mai afla altulu la nici o episcopia seu archiepiscopia, și edificiu seminarialu suntu unele dintre cele mai frumoșe edificie din Sibiul, precum și gradini și alte realități. Casele seminariale singure le cumperă cu 30,000 fl. d n averea propria și le daru archidiececei pentru de a se folosi de institutu seminarialu pedagogico-teologicu.

Presânti'a sea ne mid-loci din vistieri'a statului 54,000 fl. pentru clero și invetiamentu, și anumu 50,000 fl. pentru Consistoriu, seminaru și preotimea archidiececana, iera 4000 fl. pentru gimnasiulu din Brasiovu.

Presânti'a sea in fine și asecură vieti'a cu 100,000 fl. pre sém'a bisericei, ne lasă și acum la môrte o fundatiune frumoșă pentru bisericele și scôlele serace, testandu-si astfelu tóta averea sea insemnata bisericei spre scopuri bisericesci, scolari și filantropice.

Inse preste tôte acestea sa nu uitâmu, ca presânti'a sea par. Metropolitulu Siagun'a e acél'a, carele sub tempulu archipastoriei sele ne radică clerulu și poporulu decadiutu la gradulu de cultura și la demnitatea cei compete; ca elu restitui vadi'a bisericei, ce se perdase și se calcase in picidre in tempurile cele de suferintie; ca elu restatori ordinea și disciplin'a in clero și preste totu in biserica, ce l'psea de totu mai inainte, și ca elu ne recastigă autonomi'a și libertatea bisericele nationali, ne restaură vechi'a metropolia și ni-o organiză pre bazele cele mai liberali in intielesulu canônelor și alu bisericele primitive, încatu rara biserica se mai afla astadi bine organizata, că bisericea noastră!

(Va urmă.)

Andreiu Siagun'a.

Archiepiscopulu și Metropolitulu și revindicatorulu autonomiei bisericele române ortodocse din Transilvani'a, Banatu și Ungari'a, column'a Romanismului și fondatorulu alu societățiloru patriotice din Transilvani'a, trecut la eternitate 16 Iuniu ôr'a 6 sér'a.

Anulu 1873 fû anul lacremilor. — Napoleonu, Cuz'a și Andreiu Siagun'a in jumetatea acestui anu, trecura la eternitate: trei uriasi luptători pentru români și romanismu. — La trecerea lor, de pe acést'a lume, lacremile au cursu și curgu de la Tis'a pâna la marea Négra. — Lacremile nu suntu tributulu omului: suntu tributulu ce da natur'a prin omu pentru devinitățile destinate de susu a lucră la conservarea operei creatoriului, la conservarea progresului genului umano, legi indispensabile a le creatiunei. Si că proba, ca lacremile sunt tributulu naturei, este ca la môrtea acestor trei goliat, versara lacrimi chiaru și acei'a ce in vietiile nu-i iubéu. — Disu este, ca legea naturei sa

se implinesc. — Disu este „Ceriolu și pământulu voru trece, iera cuvintele, iera legile mele nu voru trece, ci se voru implini,

Curgeti, curgeti dara lacrimi dela Tiss'a pâna la marea Négra, pentru Siagun'a, precum a-ti cursu pentru Napoleonu III și pentru Alecsandru celu mare alu românilor!!! In ori-ce parte a globului móre unu român mare, lacrimile cargu in ori-ce locu!!! Curgu căci este multa viétia in român; căci cându in corp este multa viétia, corpulu suferu greu, corpulu simte crancen'a durere la pierderea unui membru alu lui!!! Tóte legile ómeniloru, tóte doctrinele ómeniloru, tóte teoriile machiaveliste și jesuitice ne inșiela, numai natur'a mam'a nu neinșiela. „Curgeti dara lacrimi, curgeti dela Tiss'a pâna la marea Négra, căci pedestalulu catapetesmiu bisericeii române de preste Carpati, și alu columnei românismului, Baronu Andreiu Siagun'a a trecut la eternitate.“

„Auror'a Graiovei.“

In nr. 54 alu „Albinei“ gasimu unu estrasu din cele ce s'a aflatu cu cale a se publicá despre siedintiele consistoriului metropolitanu, preste care estrasu amu fi trecut cu vederea, deca nu se atingea intr'ensulu consistoriulu archidieceasanu. I se imputa consistoriului archidieceasanu ca n'a datu rapórtel cerute de consistoriulu metropolitanu in cele trei díle ale siedintieloru. — Fiindu ca s'a adusu lucrulu in publicu suntenu siliti a atinge si noi cátu se póte mai pre scurtu spre a-lu lamóri dupa starea lui cea factica. Consistoriulu archidieceasanu nu din lene, nici din renitentie n'a implinitu dorintia consistoriului metropolitanu, rectius a majoritatiei acestuia, ci pentru ca n'a vrutu sa tréca preste competinti'a sea prescria de statutu organicu. Suntenu de acea firma sperantia, ca consistoriulu archidieceasanu, deca n'a datu, va dá consistoriului metropolitanu o lamurire fundata pre statutu si explicata incátu sa nu mai remána nimenea din consistoriulu metropolitanu la indoieála, ca pre care parte se afla, ca sa ne folosimu de expresiunile „Albinei“, „lucru mai ciudatu.“

Fiindu ca vorbimu despre consistoriulu metropolitanu avemu sa facemu cunoscutu cetitoriloru, ca ce amu promis mai pre largu in materi'a acést'a in Nr. 56 amu suprimatu din caus'a lipsei de spaci, dara totu-odata si propter bonum pacis, pre care, dupa cum ni se scrie din Salisce, l'a loatu óre-cine, polemú díce a trei'a di dupa.... fórtetare in desiertu!

Diurnalele unguresci scriu acum mai de o septamána despre unu evenimentu care trebuie sa fia apretiuítu de ori care patriotu, de ori-ce român. Evenimentulu acest'a a fostu excursiunea juriului internationale dela espusetiunea universale din Vienna, la Pest'a. In 27 Iuliu n. s'a incoronatu excursiunea acest'a, cu unu banchetu datu in curtea cea acoperita cu sticla a Hotelului „Hungaria“, la care banchetu s'au radicaú toaste in limb'a magiara, franceza, spaniola, italiana, nemtiésca si japoneza. Din tóte se vede ca lumea apretiuésce rezultatele si dupa aceste se orientéza si simpatihiele. O purtare solidaria si intielépta a magiariloru, ori câte aru díce cine-va, a smulsu pre Ungari'a din absolutismulu si centralismulu germanisticu si i-a datu aventulu recunoscutu de Europ'a. Baremu acum de amu invetiá si noi minte incátu sa numai credemu ca deca noi ne vomu retrage intr'unu unghiu va veni lumea dupa noi cu pelari'a in mâna si cu lacrimi in ochi sa ne póttésca a ne pune in frunte la mes'a civilizatiunei; sa nu credemu ca deca vomu strigá noi continuu ca ceea ce facu ungurii suntú mofturi va si fi asiá. Baremu acum sa vedemu si sa intielegemu ca nu multimea numerica este absolutu vitalitatea unui poporu ci energia, si activitatea pre care o desvóltá. Este tempulu, si esemple avemu destule, din cari sa putemu invetiá, ca noi trebuie cu seriozitate sa facemu si sa incetámu odata cu vorbele góte, căci cine táce acél'a face ceva si cine face ce-va se respectéza de lume.

Siahul Persiei Nassz-ed-Din, dupace a visitatu Russi'a, Germani'a, Angli'a, Franci'a, Elveti'a, Itali'a, dela 28 Iuliu n. se afla in Austro-Ungari'a.

Din Nord-Vestulu Transilvaniei.

Ce-va despre alegerea fiitorului Metropolitu gr. or.

Gherla 14/26 Iuliu.

Nu este lucru de miratu, deca mai tóte foile din patria si chiaru si cele vienesi se ocupa in unii articuli cu afacerea despre alegerea fiitorului Metropolitu gr. or. a cáruia scaunu a devenitu vacantu prin mórtea nemuritoriului Archiereu Siagun'a, — căci acést'a in adevera este o cestiune pre momentuósa, a cárei rezolvire fericita trebuie sa interesedie nu numai pre totu fiulu bisericeii respective, ci pre totu românulu adeveratu si pre totu patriótulu binesimtióriu. Trebuie sa se mire inse omulu, cându cetesce prin unele foi nisce idei retacite, prin cari se vedesce senu o intentiune de mistificare a adeverului, senu o necunóscere de lucrulu, de care unii ocupându-se aru voi póte sa deie directiuni. A designá de urmatoriu pre scaunulu metropolitanu greco-orient. pre unu Episcopu grec. cat. — precum facura N. Tem'Z., Pest. L. P. Napló, si Magy. Polg. cu Eppulu gr. cat. din Lugosi — este o ignorantia, de care aru trebui sa rosiesca fati'a autoriloru acestei idei. Numai putienu gresita si intunecata este ideia despre lucrulu din cestiune a acelor'a, cari insira si compunu liste intregi de nume a barbatiloru laici cá totu atáti'a candidati de metropolitu. In adevera mare ridiculositate! Dara, abstragendu dela altele, ore nu se afla intre preotime barbatu incaruntitu nu numai pre terenulu politico-nationale, ci si preferinte pre celu bisericescu? Acést'a este essentia lucrului. Noi nu avemu sa alegemu unu amplotiatu alu statului, cá sa cercámu numai dupa insusirile lui cá atare, ci avemu sa alegemu pre celu dintáiu dignitariu bisericescu, unde se receru si alte calitati, care le pretindu legile bisericesci.

A alege nu de Metropolitu, dara si de preotu pre unu laicu, este in contr'a canóneloru bisericeii gr. or., este in contr'a decisiunei esprese din statutu organicu. A alege de Metropolitu pre unu laicu se opresce intre altele prin can. 17 sinod. I., can. 12 Laod., can. 10 Sard. — Iera statutu organicu in punct. 15 despre alegerea Metropolitulu díce, ca deca celu alesu de Metropolitu este Archiereu, se introduce indata in scaunulu metropolitanu prin congresu, iera cându s'aru alege Metropolitulu dintre presbiteri, atunci alesulu se supune esaminárei canónice prin sinodulu episcopescu, si aflându-se vrednicu se chirotonesce etc. Alu treilea casu nu este! Acinici amintire nu se face despre laicu. Nu se face pentruca congresulu si capulu congresului la compunerea acestui statutu au cunoscutu pre bine canónele bisericeii nóstre, care nu ierta a alege de metropolitu pre unu laicu.

La casulu cându s'aru alege astfelu urmarea aru fi cá sa se cerce dara, de este dupa canóne iertatu, cá laiculu alesu de metropolitu sa póta fi hirotonitu mai întâiu de preotu. In privinti'a acést'a Statutu Organicu díce in §. 13 despre candidatii de preotia, ca trebuie „sa fia teologi absoluti, apti pentru chiamarea invetiatióresca si provediuti cu atestatu consistoriului despre calificatiunea loru de a imbracă postulu preotiescu.“

Acést'a aru fi prim'a fasa. Tocmai si aci s'aru putea ivi prim'a dificultate, senu primulu impedimentu, ce aru face hirotonirea imposibile, senu o aru traganá-o unu tempu mai indelungatu, căci multe au de a díce aci specialminte canónele sinodali si apostolesci, pre care Eppulu concernante are sa-le tiena in evidintia si observe.

Inse celu-ce va sa devina Archiereu trebuie sa se santiésca de ieromonarchu, trebuie sa fia din tagm'a monachale. Aci este alta dificultate; aci prescriu canónele alta cercare canonica deosebita si mai stricta. Comca Episcopulu are sa fia din tagm'a calugarésca, acést'a o legiuesce canonulu alu 12 sinod. VI., precum se desfasiaura si sa aréta si in compend. de dreptulu canonicu de Siagun'a § 153, unde dupa citarea canóneloru respective se face conclusiune si se díce: „si asiá dela sinodulu eumenicu alu VI., care s'au tientiut l'a anulu 691 eppulu se alege din tagm'a calugarésca.“ De aceea Metropolitii din Cesarea si Chalchdonu in sinodulu locale, ce s'au tientiut la Constantinopole in an. 879 au disu locotienetióriu Papei Ioanu, ca „in bisericea resariténá Eppu nu se face nimenea deca nu este din tagm'a calugarésca!“ Pidal. pag. 49.

Pentru de a póte fi primitu cine-va in tagm'a monachale, cá apoi cu incetulu si graduatim sa póta inaintá la trépt'a metropolitanu, eata ce pre-

scriu canónele intre altele multe adeca: sa se esaminedie, deca suntú destule puteri spirituali pentru abdicarea de sine si dela cele lumesci! can. 2 I. II. Celu ce va sa se faca monachu are cá novitiu a fi trei ani in ascultare si cercetare si pre tempulu acest'a a invetiá din viétia sántiloru chiamarea monachale, precum si tóte slujbele! Tempulu novitiului se póte scurtá numai din dóue motive, si adeca 1, cându novitiulu cade in vr'o bóla grea, 2, cându novitiulu erá cunoscutu de barbatu religiosu si evlaviosu, can. 25 alu S. Niceforu., can. 5. I. II. — Fára licentia Eppului eparchiale nime nu se póte inaintá in tagm'a monachale can. 41 VI.

Eata aci unu adeveru basatu pre legi positive si neresturnavere, fatia cu acei'a, cari nu cunoscú starea lucrului, seu burfescu in adinsu, ca l'a gr. or. stá lucrulu mai laesu si cá la reformati, ca noi nu cautámu fára insusiri politice si lumesci la alegerea celui mai mare dignitariu ecleziastescu si mai inaltu sacerdote in bisericea lui Christosu!

Asiá dara pre basea legii positive si a canóneloru bisericeii nóstre unu laicu nu póte fi alesu de Metropolitu, si deca cum-va totusi aru deveni alesu, totu pre basea acelor'a i s'aru póte afla din partea Eppului concernante si a sinodului eppescu multe dificultati senu chiaru impedimente, i se va póte si va trebui a i se prescrie unu tempu mai indelungatu de cercare, cá sa póta fi primitu in tagm'a ieromonachale, căci cu celu astfelu alesu de Metropolitu nu are mai multu congresulu a dispune, ci Eppulu senu sinodulu eppescu chiaru dupa punct. 15 din Statutu organicu. A remáne inse Archidiecea nostra fára Archiereu si Metropolit'a fára Metropolitu in tempu celu putienu de 2—3 ani din vin'a nóstra, aru fi o dauna nespusa si responsabilitatea aru cadé asup'a culpabililoru.

Sa nu umblámu dara dupa fantasii si ilusiuni, ci sa avemu inaintea ochiloru legea si canónele positive, si asiá sa nu ne impartimu, ci sa ne concentrámu voluti'a si volurile in o persóna, a cárei chirotonire de Archiereu sa nu intempine nici o greutate, pre carea multamita lui Ddiu ca o avemu in sinulu si fruntea Archidieceei nóstre, in o persóna, prin carea sa ne simtimu mangaiati si in urm'a perderei celei enorme, ce o avemu prin mórtea prea bunului si iubitelu nostru Metropolitu Andreiu. Unu inbitoriu de adeveru.

Cincumare, in díu'a de sántulu Petru si Pavelu 1873.

Motto: „Suum cuique.“ lex. LIII. 23. — 1868.

(Urmare si fine.)

O radia de bucuria ne lúcesce inca in atári serióse impreginári, căci amu auditu ca inaltulu ministeriu de culte si instructiunea publica, transpunendu-se recursulu nostru din tómn'a trecuta contra hotaririi oficiatului scaunulu din partea in. ministeriu de interne spre afacere competente cu inaltului seu emisu din 7 Decembre 1872 Nr. 31,471 a dispusu in traducere cum suna:

„Otarirea adusa in caus'a portiei canonice a bisericeii gr. or. din Cincumare, se anulédia, si oficiatulu scaunulu, din acelu temeu ca § 23 alu art. de lege 53 din 1868 demanda egalá impartasire a tuturor confessiuniloru locali; de óre-co mai departe bisericea gr. or. s'a jeluitu si face exceptiune, ca nu s'a observatu egalitatea — si de óre-ce — contrariu nu se vede din actele subternute, — se indetoresce a subterne unu conspectu specialu despre impartindele ajutórie la singuraticel confesiuni din cass'a alodiala locala si totu-odata a face vidibila proportiunea singurateceloru confesiuni intre-olalta, — Dupa acést'a pertractându-se caus'a din nou sa-si dea alátu bisericea ev. cátu si cea gr. or. despre acestea impreginári respunsurile lor si sa se preciseze in specialu pretensiunea celei din urma si in fine sa se aduca o nóua decisiune.“

Acestui inaltu emisu ministeriale pâna astadi nu s'a satisfacutu. — Caus'a nu o cunóscemu.

Precum suntenu noi informati sasii nostri, cu cari purtámu tóte greutátile publice fratiesce, se lupta multu cá sa se decida schimbalu facutu in favorulu lor la ministeriulu internelu, care póte nu are cunoscintia de pomenitul emisu alu inaltului ministeriu de culte si instructiune publica, si tientescu a aduce pre acestea dóue ministerii a buna séma in conflictu, contradictiune si neconsecutiua, unu lucru, care noi amu voi a-lu incungirá de tempuriu si de aceea cu plecaciune cutodiámu a atrage

atențiunea înaltelor ministerii la acestea împregiurări, căci deca se va întări tergulu cu grădina cailor precum este elu stabilitu de reprezentanții opidana cu preteritiunea susu citatului și neresolviului emisu ministerialu, afara de nereparabilă dauna care ni se face ambelor biserici rom. contr'a precisei legi positive, s'aru aruncă unu felu de umbra stricăcioasă asupr'a înaltelor ministerii, carii lucru noi că loiali civi ai statului amu voi a-lu evita in interesulu adevărului.

Acést'a este lupt'a noastră pre basea legi cei sante pentru de a satisface și concludeloru sinodeloru și congreseloru, spre a amelioră starea preotimei noastre cei serace, și credemu, ca ori-cum va rezultă lucrulu, noi vis-a-vis cu dispozițiunile positive legali, și fatia cu biseric'a, ne-amu implinitu sacr'a detorinția, încațu potemu asceptă înalt'a decisiune cu consciinția liniscita, încheiandu raportulu nostru cu: „videant consules“!

Afara de lupt'a legala pentru îmbunatatirea stărei preotiloru nostri, avemu de a mai aduce la cunoșcitiia on. publicu cetitoriu, precumca sinodulu parochialu gr. or. din Cincu-mare in siedinția sea din 16 Novembre 1872. au facutu o plansóre cătra inclit'a Universitate sas. publicata in nr. 96 alu „T. Rom.“ din anulu trecut in care iera pre basea precisei legi §. 23 alu art. de lege LIII. din 1868 ne-amu rugatu de inclit'a Universitate, că dupa proporțiunea drépta prescisa de lege, sa se înființieze și pentru scól'a gr. or. din Cincu-mare o dotațiune anuală de 900 fl. m. c., căci acést'a este a treia parte din dotațiunea pentru scól'a evanghelica din Cincu-mare pre anu cu 2700 fl. m. c. din averea comuna a fundului regiu.

Amu doveditu până la evidentia, ca acést'a tertialitate este dreptu proporțiune basata pre lege și ni se compete noue. — Amu speratu dela inclit'a Universitate sas. a fi respectati cu cererea noastră, cu atât'a mai multu, ca și pentru scól'a industriale din Agnit'a s'a înființatu de curendu o dotațiune anuală de 800 fl. v. a., și unu nou stipendiu pentru unu studinte de agnomia cu 120 fl. pre anu, pre cându pentru nici o scól'a română din scannulu Cincului, unde la jumetate se orca poporațiunea română, nu se afla nici o dotațiune facuta din averea comuna a fundului regiu.

Ne-amu înscielatu inse amaru in âsceptarea noastră, căci inclit'a Universitate recunoscendu îndreptățirea noastră, din motive nerelevanti, ne respinse drépt'a noastră cerere fără rezultatu favoritoriu.

Contr'a acestei decisiuni amu recuratu la in. ministeriu prin inclitulu comitiatu, inse recursulu ne fu re pinsu din temeiu, ca contr'a decisiuniloru Universității sasesci recursu nu se admite. — Frumosu lucru și acést'a!

Asiă dara și aci amu gatat'o cu legea din 1868 art. 53. §. 23, căci nu are cine sa o eșcuteze, de ôre-ce inclit'a Universitate in fapta nu voiesce a-i recunósce valôrea interna.

Si in acést'a directiune credemu noi firmu, ca oganulu supremu esecutivu alu legiloru noastre constitutiunali este înalt. ministeriu ungurescu, și speramu, ca acést'a cu puterea data in mâna va face că legile legislativei tierei noastre sa se introduca in viață și observadie dupa intrég'a și adeverat'a lor valôre, căci ele au fostu creatiunea unei necesități imperative și nu voru remanea litera morta, căci intru acestu casu legislativ'a s'aru face ilosorica și superflua și fia-care 'si va croi legi dupa placu și arbitriu.

Unde amu ajunge apoi atunci ??

Cu acestea dle redactoru încheiamu, căci despre cele-lalte circumstări *), amu facutu ven. cons. arch. respectuós'a incunoscitiare, fără sa vedemu vre-unu rezultatu**), asiă încatu noi nu ve incomodamu mai departe, sperandu ca stim. d-v. ve-ti scî apretiu parerile noastre și a buna sêma le-ati și spriginii sub alte împregiurări mai favorabili: „v a l e t e“.

„C e i c u n o s c u t i.“

R o m a n i ' a .

B u c u r e s c i , 14 Iuliu 1873.

Dilele acestea dône gazete din provincia s'au ocupatu de a regulă viitorulu tierei, punendu-si întrebarea, ce aru fi de facutu in casu de o vacanti

*) Lucrâmu la o brosiura despre intemplanteloru noastre deplorabili, pre care o vomu tipari și impartii, spre a puté informă pre toti despre starea adevărata.

Not'a tramitiat.

**) Va sa-lu vedeti, si atunci ve ve-ti convinge, ca consistoriulu a fostu ceea ce trebuie sa fia, si judecatoriulu dara si parinte impartialu.

la tronu și propunendu fia-care pre candidatii sei dupa afectiune.

Initiativ'a a luat'o fôia „Ialpugulu“ din Belgradu — organu alu tutoru gagautiloru din Basarabi'a care propune urcarea la tronu cu dreptulu de sucresiune a miculu principe Alessandro, fiulu lui Cuz'a-Voda, pusu sub tutel'a unei regentie compusa din dômnia Elen'a mama principelui, și dñii Constantin Negri și Constantin Cretulescu.

Dupa acést'a fôia, „Adeverulu“ din Craiova, neplacendu-i tocmai combinatiunea „Ialpugulu“, ba inca prononciându-se contr'a ideei de a se redică la tronu o nouă dinastia, fia și chiaru română, propune combinatiunea sea cu dñii N. Gulescu, C. Negri și I. Bratianu, regenti sêu caimacami, până ce tiér'a se va pronunці pentru form'a de guvern ce i-aru conveni mai bine, și care dupa „Adeverulu“ nu este alt'a decâtu numirea unui domnu pre terminu de cinci sêu siepte ani.

Léta dara o nouă cestiune la ordinea dilei, o cestiune la care amu putea asigură ca nu se gândea nime, și in fat'a căreia acum tôte spiritele se voru fi framentându in conjecture spre a află din ce planu sêu actiune ascunsă a potutu ea nasce.

Amu si auditu chiaru pre multi din cei ce se alarmedia de tôte nimicurile, întrebându-se cu ôre-care ingrigire de nu amu fi in ajanulu unui evenimentu mare! Si dicendu cu unu aeru convinsu:

— Se pregatesce negresitu ce-va! Si pentru acelu ce-va se pune acum cestiunea spre a adjuge la o prealabile întielegere in privinția celoru ce au sa urmedie. . . In totu casulu acést'a nu pôte fi facuta fără precauțare!

Lua-vomu inse noi in seriosu acést'a cestiune spre a o discută?

Credemu ca aru fi o copilaria; căci, într'ens'a nu se vede altu decâtu o trasura de profunda nai-vitate politica a foiloru de provincia, care nu pôte avé nici o consecuentia.

Chiaru modulu cum s'a pusu acést'a cestiune nu ne aréta, ca aru esi ea dintr'o ouetare matura, pentru ca fôia ialpugena sêu gagautiôna o trântesce hodorig-troncu, aproposito de sgomotele ce s'au respanditu despre unu tractatu prin care s'aru asigură viitôrea independentia a statului român, și in ipotes'a ca principele aru abdică astadi, cându nici o manifestare din parte-i nu pôte face sa ii se mai presupuna o asemenea intentiune.

Privimu dara că o negliôbia politica cestiunea pusa astadi de dișele foi provinciali, și cotediâmu a afirmă, pentru liniscirea celoru ce s'aru fi alarmatu ca amu fi in ajanulu unui evenimentu; cotediâmu a afirmă că bieli nostri confrati si-au facutu in parte combinatiunea într'unu modu cu totulu platonicu; și reu nu pôte fi in acést'a.

Numai unu lucru superatoriu și necuviinciosu din partea acestoru foi: este a-si permite sa amestece nome venerabili in confusele dumnêloru combinatiuni.

Acést'a trebuie sa o condamnâmu și o condamnâmu mai cu sêma in aceea ce privesce combinatiunea Ialpugulu, care pune in loptele politice numele insasi venerabilei dômne Elene și ale dloru C. Negri și C. Cretulescu, cunoscuti generalmente că cei mai rezervati barbati de statu ai Romaniei.

Foile iassiane ne aducu scirea ca remasitiile repausatului intru fericire Alessandro Ioanu I s'au scosu din gróp'a provisoria unde se depusera, spre a se asiedia in cavoulu facutu in urma in intrulu bisericei dela Ruginós'a, care de acum devine cimitirulu familiei marelui domnu.

D. Baligot de Beyne secretariulu intimu alu lui Cuz'a-Voda, a cărui socire in Bucuresci o semnalaramu noi vorbindu despre accidentulu pre drumulu de feru între Tecuci și Prevalu, a plecatu spre a se întôrce la Ruginós'a.

Credemu a sei ca d. Baligot se ocupa actualmente cu punerea in ordine a mai multoru documente de mare importantia, scrisori, corespondentie și alte acte, într'o brosiura in care 'si propune a face biografi'a lui Cuz'a-Voda.

Sontemu in nerabdare a vedea aparuta câtu mai curendu acést'a lucrare de mare interesu istorien pentru români, și pentru care felicitâmu din tóta inim'a pre d. Baligot.

Nime mai multu decâtu dumnêlui nu pôte fi in posesiune de documente dupa cari sa se pôtă apretia într'unu modu justu o domnia care a stralucitu atâtu in ochii poporulu român și continuu a straluci inca in anim'a lui. Deca vomu crede ceea-ce se mai asigură că pozitivu, totu d. Baligot de Beyne aru fi pastrându unu Testamentu

politicu ce ii aru fi încredințatu Cuz'a-Voda, cu imputernicirea de alu publică la ocașiune favorabile. „Poporulu“.

V a r i e t a t i .

*) Din programulu gimnasiului de statu de aici aflâmu ca in anulu espiatu au frecuentatu acestu institutu 280 de elevi dintre cari dupa nationalități 140 români, 132 magiari, 37 nemti; iera dupa confessiuni 104 gr. or., 116 rom. cat., 36 gr. cat., 20 reformati calvini, 3 laterani și 1 unitariu. Anulu urmatoriu scolasticu se începe cu 1 Octobru n. Esamenele de primire pentru streini și cele de repetitiune se începu in 28 Septembrie a. c. st. n.

*) Coler'a ia dimensiuni mari. La Dev'a, in giarulu Devei, la Orestia și in giarulu Orestiei seceră continuu victimele sele. La Clusiu unde s'a aretat mai întâiu in tiéra este statornica și de acolo se vede ca s'au straplantatu dupa cum ni se spune într'o corespondinția privata la Bistritia și in Valea Borgoului, și precum aflaramu mai târziu si la Reginulu sasescu. Casuri singuraticu au fostu și in Cisnedia asiă încatu Liciulu acest'a ddiescu putemu dice ca este respanditu mai preste Transilvani'a întréga. Pre lângă instructiunea ce amu reproducu și noi dupa „Lumin'a“ avemu sa mai adaugemu ca înainte de tôte vieti'a regulata este mijloculu, cu care se pôte aperi cine-va mai siguru de acestu morbu. Va se dica sa nu se espuna transitiuniloru subite sêu pre data din caldura la recéla și vice-versa sa nu intarite cine-va pre tare intestinela prin beuturi spirituose nici sa le ingreuneze pre tare cu mancare, sa se ferésca cu deosebire de mancări și beuturi cari disponu pre omu la seauu, dara sa se ferésca chiaru și de fôme pre mare.

— Din G h e r l ' a ni se scrie ca si acolo in locu și in giuru domnesce coler'a și cere victime in proportiune numeroșe. Este demnu de însemnatu, ca din institutulu de corectiune au muritu in asemenea cu cetatea fôrte putieni, dintre o sută de casuri de môrte numai siepte au fostu in institutulu de corectiune. De unde se vede apriatu ca unde se iau mesuri corespundietôrie spre a preveni reulu și unde se supunu ômenii mesuriloru cholera nu are nici o putere.

*) Secerisiulu ni se scrie din mai multe părți ca este multamitoriu, cucurdieloru au tangtu la începutu, acum inse de cându a plouatu in urma s'au îndreptatu și promitu culesu bunu.

*) Viile nu voru da multa dara buna rôda.

*) Pόμεle variadia fôrte tare. In unele părți ale tierei nu sunt, sêu sunt de totu putiene. In alte părți de sîrica paduchii (cu deosebire prunii patimescu de bôl'a acést'a).

*) M u c i . In părțile secunimei s'a aretat bôla de mucu carea pustiesce caii fôrte tare.

*) (G i m n a s i e n o u e .) Incependu dela

1. Octobru a. c. se va deschide noulu liceu din Aradu locatu suntemu informati, la acestu liceu, sustienulu in parte din unu fondu privatu, parte de statu și aflatoriu in centrulu unui comitatu român in majoritate (4/5) limb'a româna are se fia cu deseversire desconsiderata. — Speramu, mai multu, o catedra pentru limb'a și literatur'a româna

In numerulu din 22 Iunie a foi „Krassoer Zeitung“ cetimu, camca gimnasiulu inferioru, ce se afla până acum'a in Lugosiu, va fi completatu cu clasele superiôre. Ordinatiunea ministeriala, ce incuviințieza acést'a întregire, invoindu-se cu sustinerea de aici înainte din spesele statului, respinge totu odata cererea comitatului, că devenindu gimnasiulu unu gimnasiu de statu, limb'a de propunere sa fia cea româna.

Astfelu și crasioventii stau alaturea cu aradanii.

Intr'unu numaru mai demultu alu fôiei din Vien'a „Neue-Freue-Presse“ cetimu următôrea depesia:

„Majestatea Sea a incuviințiatu înființierea a dône gimnasie de statu complete, — unulu in Caransebesiu, altulu in Biserica-Alba.“

Ni se pune întrebarea, deca si caransebesienii voru stă alaturea cu aradanii și crasioventii? — La biseric'a Alba nu încape nici a îndoielă.

„Lumin'a.“

*) Originea colerei. Reproducemu, dupa „Le Danube“, următôrele renduri, relative la originea acestui morbu postitiuriu:

Doctorulu Tholozan, corespondinte alu Academiiei de sciintie, a cetitu o nota asupr'a cestiu-

